



EUROPAPARLAMENTET: ORGANISATION OCH FUNKTION

Europaparlamentets organisation och funktion regleras i parlamentets arbetsordning. Verksamheten bedrivs genom politiska organ, utskott, delegationer och politiska grupper.

RÄTTSLIG GRUND

- Artikel 14 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och artiklarna 223, 224, 226, 229, 231 och 232 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
- [Europaparlamentets arbetsordning](#).

LEDAMÖTER OCH MANDATFÖRDELNING

De allmänna reglerna för Europaparlamentets sammansättning fastställs i artikel 14.2 i EU-fördraget, som föreskriver att Europeiska rådet med enhällighet ska anta ett beslut om sammansättningen, på parlamentets initiativ och med dess godkännande. I artikeln anges också att parlamentet ska bestå av högst 751 företrädare för unionens medborgare (750 ledamöter plus talmannen). Vidare ska medborgarna företrädas "med degressiv proportionalitet", med minst sex ledamöter per medlemsstat. Ingen medlemsstat får tilldelas fler än 96 platser.

Begreppet degressiv proportionalitet innebär att det totala antalet platser fördelas enligt medlemsstaternas folkmängd, men att de folkrikare medlemsstaterna accepterar att vara underrepresenterade till förmån för större representation från medlemsstater med mindre folkmängd. Ju större landet är, desto mindre är antalet platser i förhållande till landets befolkning. Detta begrepp har ytterligare definierats i Europeiska rådets senare beslut enligt artikel 14.2 i EU-fördraget sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Nästa val till Europaparlamentet kommer att hållas den 6–9 juni 2024. Den 22 september 2023 antog Europeiska rådet, till följd av parlamentets lagstiftningsresolution av den 15 juni 2023 om Europaparlamentets sammansättning, ett beslut om fastställande av parlamentets sammansättning, varigenom det totala antalet platser i parlamentet ökades från 705 till 720. Man enades om att antalet ledamöter som ska väljas per medlemsstat kommer att vara följande:

Belgien	22
Bulgarien	17
Tjeckien	21



Danmark	15
Tyskland	96
Estland	7
Irland	14
Grekland	21
Spanien	61
Frankrike	81
Kroatien	12
Italien	76
Cypern	6
Lettland	9
Litauen	11
Luxemburg	6
Ungern	21
Malta	6
Nederländerna	31
Österrike	20
Polen	53
Portugal	21
Rumänien	33
Slovenien	9
Slovakien	15
Finland	15
Sverige	21

Efter varje val måste parlamentet, utan särskild kallelse, sammanträda den första tisdagen efter en period på en månad efter valet ([akten av den 20 september 1976](#)). I enlighet med artikel 229 första stycket i EUF-fördraget måste parlamentet, utan särskild kallelse, även sammanträda den andra tisdagen i mars varje år.

ORGANISATION

A. Talmannen

Enligt arbetsordningen väljs parlamentets talman bland parlamentets ledamöter för en förnybar mandatperiod på två och ett halvt år (artikel 19). Talmannen representerar parlamentet gentemot omvärlden och i dess förbindelser med övriga EU-institutioner. Talmannen leder debatterna i plenarsalen och ser till att parlamentets arbetsordning följs. I början av varje sammanträde i Europeiska rådet lägger Europaparlamentets talman fram parlamentets ståndpunkt och synpunkter både för de punkter som står på dagordningen och i andra frågor. Efter att parlamentet har antagit EU:s budget undertecknas den av talmannen och träder därmed i kraft. Såväl parlamentets talman som ordföranden för Europeiska unionens råd undertecknar alla lagstiftningsakter som antas genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Talmannen kan ersättas av någon av de 14 vice talmännen (artikel 23).



B. Plenum

Plenum är parlamentets verkliga kärna, och sammanträdena där leds av talmannen. Det samlas i Strasbourg varje månad (förutom i augusti) i form av en sammanträdesperiod som varar i fyra dagar, från måndag till torsdag. Extra sammanträdesperioder hålls i Bryssel. Sammanträdesperioderna delas upp i dagliga sammanträden (artikel 153 i arbetsordningen). Vilka platser ledamöterna får i kammaren bestäms utifrån deras politiska tillhörighet, från vänster till höger, i samförstånd med gruppernas ordförande. Talmannen öppnar sammanträdet, ibland även med ett hyllningstal eller ett tal om något aktuellt ämne. Talmannen stöds av 14 vice talmän som kan ta över som talman. Kommissionen och Europeiska unionens råd deltar i sammanträdena för att underlätta samarbetet mellan institutionerna i beslutsprocessen. På begäran av parlamentet kan representanter från de två institutionerna också uppmanas att ge förklaringar eller redogöra för sin verksamhet.

C. Politiska organ

Parlamentets politiska organ utgörs av presidiet (artikel 24 – talmannen och de 14 vice talmännen), talmanskonferensen (artikel 26 – talmannen och de politiska gruppernas ordförande), de fem kvestorerna (artikel 28 – ansvarar för ledamöternas administrativa och ekonomiska ärenden), utskottsordförandekonferensen (artikel 29) och delegationsordförandekonferensen (artikel 30). Talmannen, vice talmännen och kvestorerna samt utskottsordförandena och delegationsordförandena väljs på två och ett halvt år (artikel 19).

D. Utskott och delegationer

Ledamöterna är fördelade på 20 utskott, tre underutskott och 39 delegationer (interparlamentariska delegationer, delegationer till gemensamma parlamentarikerkommittéer, parlamentariska samsarbetskommittéer och multilaterala parlamentariska församlingar)^[1]. Parlamentet skickar också en delegation till den gemensamma parlamentariska församling som inrättats inom ramen för det avtal som EU ingått med länderna i Afrika, Västindien och Stilla havet^[2]. Parlamentet kan också tillsätta särskilda utskott (artikel 207 i arbetsordningen) eller undersökningskommittéer (artikel 226 i EUF-fördraget och artikel 208 i arbetsordningen).

På grundval av artikel 213 i arbetsordningen väljer varje utskott och delegation sitt eget presidium, som består av en ordförande och upp till fyra vice ordförande.

E. De politiska grupperna

Ledamöterna är inte uppdelade i nationella delegationer, utan ingår i landsöverskridande grupper utifrån sin politiska tillhörighet. Enligt parlamentets arbetsordning ska en politisk grupp bestå av minst 23 ledamöter från åtminstone en fjärdedel av medlemsstaterna (artikel 33 i arbetsordningen). De politiska grupperna håller regelbundna sammanträden under veckan före en sammanträdesperiod och under själva sammanträdesveckan. De anordnar också seminarier då de fastställer de

[1]Antalet ledamöter i varje utskott fastställs i punkt 1 i [Europaparlamentets beslut av den 15 januari 2020 om antalet ledamöter i utskotten](#) (EUT C 270, 7.7.2021, s. 117).

[2]Se [Cotonouavtalet, såsom ändrat i Ouagadougou den 22 juni 2010, artikel 17](#).



övergripande principerna för sin verksamhet. En del politiska grupper motsvaras av gränsöverskridande politiska partier som verkar på europeisk nivå.

F. Europeiska politiska partier och stiftelser

Parlamentet vill skapa förutsättningar som gynnar utveckling av verkligt europeiska politiska partier och stiftelser, bland annat genom ramlagstiftning. Artikel 224 i EUF-fördraget utgör rättslig grund för att genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet anta en stadga för de politiska partierna på europeisk nivå och bestämmelser om deras finansiering. År 2003 inrättades ett system för finansiering av europeiska politiska partier, vilket gjorde det möjligt att inrätta politiska stiftelser på EU-nivå^[3]. Som svar på visst missbruk ändrades dessa bestämmelser nyligen genom [förordning \(EU, Euratom\) 2018/673](#) av den 3 maj 2018, i syfte att stärka de europeiska politiska partiernas europeiska dimension, säkerställa en rättvisare fördelning av medel och förbättra kontrollen av efterlevnaden.

För närvarande finns följande europeiska politiska partier: Europeiska folkpartiet, Europeiska socialdemokraters parti, Alliansen liberaler och demokrater för Europa, Europeiska gröna partiet, Europeiska konservativa och reformister, Europeiska vänsterpartiet, Identitet och demokrati, Europeiska demokratiska partiet, Europeiska fria alliansen och Europeiska kristna politiska rörelsen. Dessa gränsöverskridande partier har ett nära samarbete med motsvarande politiska grupper i Europaparlamentet.

Till de viktigaste europeiska stiftelserna hör: Wilfried Martens Centre for European Studies, Foundation for European Progressive Studies, European Liberal Forum, Green European Foundation, Institute of European Democrats, Transform Europe och New Direction – The Foundation for European Reform.

Den 22 november 2012 antog parlamentet en [resolution](#) där de europeiska politiska partierna enträget uppmanas att nominera kandidater till ordförandeskapet för kommissionen, för att stärka både parlamentets och kommissionens politiska legitimitet. Detta gjordes inför valet 2014, när toppkandidater ställde upp för första gången. Efter detta val valdes en av toppkandidaterna, Jean-Claude Juncker, till kommissionens ordförande den 22 oktober 2014. I sitt [beslut av den 7 februari 2018](#) om översynen av ramavtalet om förbindelserna mellan parlamentet och kommissionen förklarade parlamentet att det skulle vara berett att avvisa varje kandidat i förfarandet för utnämningen av kommissionens ordförande som inte hade utsetts till toppkandidat ("Spitzenkandidat") för ett europeiskt politiskt parti inför valet till Europaparlamentet 2019. Även om förfarandet med toppkandidater till slut förkastades i samband med valet 2019, ansågs det ha skapat en bredare plattform för diskussion bland kandidaterna, vilket ledde till ökad insyn och större politisk legitimitet för kommissionsordförandens roll samt ökade EU-medborgarnas engagemang i och medvetenhet om processen. Den 3 maj 2022 antog parlamentet sin [ståndpunkt](#) vid första behandlingen om reformen av vallagen där det ansåg att processen med toppkandidater skulle kunna formaliseras genom en politisk överenskommelse mellan de europeiska politiska enheterna och genom ett interinstitutionellt avtal mellan parlamentet och Europeiska rådet. Parlamentet uppmanade också europeiska

[3] [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU, Euratom\) nr 1141/2014 av den 22 oktober 2014 om stadgar för och finansiering av europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser \(EUT L 317, 4.11.2014, s. 1\).](#)



politiska partier, europeiska sammanslutningar av väljare och europeiska valenheter att nominera sina kandidater till posten som kommissionens ordförande minst tolv veckor före valdagen och uppgav att man förväntade sig att kandidaterna skulle placeras på den första posten på motsvarande lista i den unionsomfattande valkretsen.

I sitt meddelande från 2018 om [institutionella alternativ för effektivare EU-arbete](#) presenterade kommissionen idén om transnationella listor som ett steg mot att förbättra EU-institutionernas legitimitet i medborgarnas ögon: med en valkrets som omfattar hela Europa skulle EU-valets europeiska dimension kunna stärkas, eftersom medborgarna skulle kunna ha kopplingar till kandidater i hela Europa. Parlamentet ansåg dock att tiden ännu inte var inne för att skapa en gränsöverskridande valkrets inför valet till Europaparlamentet 2019, utan lämnade dörren öppen för framtida debatt. Parlamentet föreslog i sin ovannämnda [ståndpunkt](#) om reformen av vallagen att man ”inför bindande geografisk representation i listorna för den unionsomfattande valkretsen”, och uppmanade europeiska politiska partier, europeiska sammanslutningar av väljare och andra europeiska valenheter att utse kandidater på de unionsomfattande listorna från samtliga medlemsstater. Denna valreform bör omfatta inrättandet av 28 transnationella platser för den EU-omfattande valkretsen utöver de nuvarande 705 platserna, med full respekt för geografisk balans och jämn könsfördelning.

G. Parlamentets generalsekretariat

Europaparlamentets generalsekretariat leds av [generalsekreteraren](#), som utses av presidiet (artikel 234 i arbetsordningen). Även sekretariatets sammansättning och organisation fastställs av presidiet; för närvarande består det av 12 generaldirektorat och rättstjänsten. Det har till uppgift att samordna lagstiftningsarbetet och organisera plenarsammanträdena och andra möten. Dessutom ger sekretariatet tekniskt och juridiskt stöd samt expertrådgivning till parlamentets organ och ledamöter, så att de lättare ska kunna utöva sina uppdrag. Sekretariatet tillhandahåller tolkning vid alla möten och översättning av alla officiella dokument.

FUNKTIONSSÄTT

Europaparlamentet organiserar sitt arbete fritt i enlighet med fördragen. Arbetsordningen ska antas genom beslut som stöds av en majoritet av parlamentets ledamöter (artikel 232 i EUF-fördraget). Om inte annat föreskrivs i fördragen, ska Europaparlamentet besluta med majoritet av de avgivna rösterna (artikel 231 i EUF-fördraget). För varje sammanträdesperiod antar parlamentet en föredragningslista som i huvudsak omfattar antagande av de betänkanden som utskotten utarbetat, frågor till kommissionen och Europeiska unionens råd, debatter om aktuella och brådskande frågor samt uttalanden från rådets ordförandeskap. Utskotts- och plenarsammanträden är offentliga och direktsänds via internet.

SÄTE OCH ARBETSORTER

Sedan den 7 juli 1981 har Europaparlamentet antagit flera resolutioner om sitt säte. I dessa resolutioner har man uppmanat medlemsstaternas regeringar att uppfylla sina skyldigheter enligt fördragen om att inrätta ett enda säte för institutionerna. Eftersom medlemsstaterna under lång tid har underlåtit att göra detta har parlamentet fattat en



rad beslut om sin organisation och sina arbetsorter (dvs. Luxemburg, Strasbourg och Bryssel). Vid Europeiska rådets möte i Edinburgh den 11–12 december 1992 kom medlemsstaternas regeringar överens om var institutionerna ska ha sina säten. Man beslutade följande:

- Europaparlamentet ska ha sitt säte i Strasbourg där de tolv månatliga sammanträdesperioderna ska hållas, inklusive det sammanträde där beslut om den årliga EU-budgeten fattas.
- Ytterligare sammanträdesperioder ska hållas i Bryssel.
- Parlamentsutskotten ska sammanträda i Bryssel.
- Parlamentets sekretariat och stödenheter ska vara kvar i Luxemburg.

Detta beslut kritiserades av parlamentet. EU-domstolen fastställde dock i en dom av den 1 oktober 1997 (mål C-345/95) att beslutet om Europaparlamentets säte hade fattats i enlighet med vad som nu är artikel 341 i EUF-fördraget. Innehållet i detta beslut togs med i Amsterdamfördraget i form av ett protokoll som fogats till fördragen.

Även om parlamentet kritiserade dessa beslut har det tvingats följa dem när det upprättar sin årliga sammanträdeskalender, vilket sker på förslag från parlamentets talmanskonferens. Parlamentet håller i allmänhet under året tolv sammanträdesperioder om fyra dagar i Strasbourg och sex sammanträdesperioder om två dagar i Bryssel. Ledamöterna har tagit ett flertal initiativ för att undvika sammanträden i Strasbourg. För 2012 antogs till exempel en kalender där två tvådagarsammanträden hölls under samma kalendervecka i Strasbourg i oktober, vilket innebar att det totala antalet mötesdagar i Strasbourg minskade med fyra dagar. Efter klagomål från Frankrike beslutade dock EU-domstolen att det krävs två fullständiga sammanträdesperioder (mål C-237/11) för att följa de beslut som fattats.

Enligt artikel 229 i EUF-fördraget får Europaparlamentet kalla till extra sammanträdesperioder på begäran av en majoritet av sina ledamöter eller på begäran av Europeiska unionens råd eller kommissionen. Den 18 december 2006 höll parlamentet för första gången ett extra plenarsammanträde i Bryssel direkt efter Europeiska rådets möte den 14–15 december 2006. Man har därefter fortsatt att på detta sätt omedelbart följa upp Europeiska rådets möten.

På grund av covid-19-pandemin har parlamentet också infört åtgärder som gör det möjligt för ledamöterna att delta i plenarsammanträden på distans och använda förfaranden för omröstning på distans.

EUROPAPARLAMENTETS LEDAMÖTER PER GRUPP OCH MEDLEMSSTAT

På parlamentets [webbplats](#) finns en tabell med en översikt över de politiska grupperna och deras sammansättning.

Eeva Pavy
10/2023

